

Onder ons

Marcellus Emants

bron

Marcellus Emants, *Onder ons*. Van Holkema & Warendorf, Amsterdam z.j. [1894]

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/eman001onde01_01/colofon.php

© 2017 dbnl

Personen.

GÉRARD HURSTENDONK	oud 55 jaar.
BETSY, zijn vrouw	oud 50 jaar.
JAN } hun kinderen	oud 28 jaar.
ANTOINETTE } hun kinderen	oud 25 jaar.
LOUISE } hun kinderen	oud 20 jaar.
LOUIS PARO, broeder van Betsy	oud 51 jaar.
EUGEEN TIELEN, echtgenoot van Antoinette	oud 27 jaar.
JOHN VERHOEF, aanstaande van Louise	oud 23 jaar.

[Onder ons]

Het tooneel stelt een net gemeubeld vertrek voor. Rond een feestelijk gedekte tafel, waarop onder anderen een flesch Bourgogne en een paar flesschen Champagne prijken, zitten al de personen van het stuk. Na een verward rumoer van stemmen staat Louis op en tikt aan zijn glas.

LOUIS.

Ofschoon zelfs een korte toespraak ten gevolge heeft, dat aan de algemeene vroolijkheid een domper wordt opgezet..... ik hoop, dat de jongelui mij dit ouderwetsche beeld ten goede zullen houden; ik ben maar een ouderwetsch man.... voel ik mij toch gedrongen een enkel woord te richten tot het aanstaande jonge paar, dat zich van daag voor de eerste maal als zoodanig den volke heeft vertoond Ik ben er mijn zwager en mijn zuster hartelijk dankbaar voor, dat zij met de viering van dit kleine, intieme feest gewacht hebben tot mijn overkomst uit het vreemde land, waarheen, helaas, een geschokte gezondheid mij tien jaren geleden genoodzaakt heeft voor immer de wijk te nemen. - Is 't mij toch altijd te moede geweest, of h u n e kinderen, wier ontwikkeling ik van de wieg af mocht gadeslaan, ook min of meer m i j n e kinderen waren, althans een recht hadden op mijn belangstelling, mijn toewijding, mijn genegenheid. En.... wat een leed heeft het me gedaan, nu twee jaren geleden, dat ik bij gelegenheid van het huwelijk hunner oudste dochter, onze lieve

Antoinette, met onzen advocaat Eugeen Tielen niet beter dan door een telegram, een klein geschenk en wat bloemen in staat was van mijn belangstelling en mijn genegenheid te doen blijken. Nu thans de Voorzienigheid mij vergunt bij deze bijeenkomst ter eere van de verloving van mijn petekind tegenwoordig te zijn, is 't mij onmogelijk de warme wenschen, die voor haar toekomstig geluk in mij opwellen en in verband daarmee al de liefelijke herinneringen aan de tijden van weleer, aan de tijden toen ik dagelijks den drempel van deze woning mocht overschrijden, in mijn hart op te sluiten. Louise, het stemt me zoo blijde, het maakt me de ziel zoo vol van zoete verwachting voor de toekomst te mogen zien, dat gij de liefde hebt verworven van een ernstigen man en dat gij zelve op zoo jeugdigen leeftijd al bereid zijt de ernstige en dikwerf zware taak te aanvaarden, die het leven voor de gehuwde vrouw weg heeft gelegd. 't Is waar, ik heb er niet aan getwijfeld, dat dit eenmaal het geval zou wezen. Ben ik er niet ooggetuige van geweest, dat in onze tijden van gisting, van beroering, van minachting van elk gezag, van ontkenning van elke plicht hier de twijfel werd gesmoord, het gezag hoog gehouden, de plicht volbracht? Ja, mijn kind, indien gij zoo zonder aarzeling, zonder een oogenblik gehoor te geven aan allerlei moderne inblazingen, vastberaden den eenigen weg zijt ingeslagen, die tot waar geluk voert, dan is dit het gevolg daarvan, dat in dit huis de schoone heilige traditie's van gehoorzaamheid, van het voorgaan in het goede, van het helpt on steunt elkander met woord en daad nog altijd hebben stand gehouden. En ziet, terwijl tal van huisgezinnen, waar het steeds toenemend egoïsme

onverschilligheid kweekte en waar deze onverschilligheid op hare beurt den haat in 't leven riep, uiteenspatten, zijn hier alle banden gebleven, gelijk zij waren, hecht en sterk. Warm hebben in dit huis de harten altijd voor elkander geklopt en wat wonder, dat een warm kloppend mannehart zich aangetrokken heeft gevoeld tot dezen kring! - Jongelui, weest gelukkig en geniet van elkanders liefde; maar bovenal staat elkander bij in oogenblikken van zwakheid. En mocht gij in de eene of andere moeilijkheid, klein of groot, laten wij hopen klein, nog eens, zooal niet een raad dan toch misschien een opbeurende toespraak begeeren, gaat dan uw oom Louis niet voorbij, die nooit zal ophouden belang te stellen in uw beider geluk en met hart en ziel te deelen in al wat u aangaat!

JAN, EUGEEN, GÉRARD, BETSY.

Bravo, bravo!

(Allen staan op en klinken met Louis.)

JAN.

Heel mooi gezegd, oom!

BETSY.

Och ja, en hij meent 't zoo.

JOHN.

Uitstekend!

(tot Louise.)

Hè?

GÉRARD,

tot Betsy.

Een mooie toast.

ANTOINETTE.

Ja; maar nu moet u wat antwoorden.

GÉRARD.

Ik? Ben je mal.

(Antoinette maakt een wrevelig gebaar. Algemeen luidruchtig gepraat.)

JOHN,

met zijn glas in de hand opstaande.

Meneer Paro, ik heb in Breda wel leeren commandeeren; maar tot mijn spijt niet speecheu. Dit belet overigens niet, dat ik u zeer dankbaar ben voor uw hartelijke woorden en uw vriendschappelijk aanbod.

LOUIS.

't Was van harte gemeend, mijn jonge vriend.

BETSY.

Ja, 't moet gezegd worden, Louis: je hebt altijd veel van de kinderen gehouden. Niewaar, Gee?

GÉRARD.

Zeker, zeker. Ze hebben maar wat een puiken oom!

LOUIS.

En ik vlei me, Betsy, gedurende de tien jaren van mijn afwezigheid in dit opzicht niet veranderd te zijn.

GÉRARD.

Des te beter. Dan moesten we nu maar een sigaar gaan rooken.

BETSY.

Ben je weer gehaast om weg te komen?

ANTOINETTE.

Ach, moeder, een sigaar gaat bij een man boven zijn vrouw.

(Allen staan op; Louis praat even met Antoinette, John met Louise; Betsy nadert Jan; Eugeen praat met Gérard.)

LOUISE.

Bij jou ook?

JOHN.

Bij mij: Loesje boven alles!

LOUISE,

zacht.

Zeg, Johny, ik denk, dat oom ons wel een heel mooi cadeau zal geven. Geloof je ook niet?

JOHN.

Wie weet. 't Is een beste man.

(Zij spreken zacht door.)

BETSY.

Jan, heb jij me die mooie, witte azalea gestuurd?

JAN.

Om u te dienen.

BETSY.

Guns; ik heb er Louis al voor willen bedanken. Ik dacht niet beter, zie je; maar naderhand dacht ik weer: wie weet of Jan niet... Nu maar; 't is heel aardig van je, hoor. Wat ben jij toch een vreemde man! Altijd surprises, net als met Sint Niklaas. Het verwondert me niemendal, dat zooveel menschen nooit weten hoe ze 't met je hebben.

JAN.

Als u 't maar weet, moedertje.

BETSY.

Nu... als ik je nog niet kende. (*Gérard tikt haar op den schouder.*) Ja, ja; ik weet al, wat je zeggen wilt. Komt, meisjes. Laten we de mannen nu maar een half uurtje overlaten aan hun kwade neigingen. Dat is het eenige middel om ze in een goed humeur te houden.

GÉRARD.

Beken maar, dat je er naar verlangt samen eens wat kwaad te kunnen spreken.

LOUIS.

Maar niet te lang wegblijven, hoor. Ik reken op een gezelligen avond.

EUGEEN.

Dat doen we allemaal!

(De dames rechts af.)

LOUIS,

tot Gérard, terwijl John en Eugeen samen spreken.

Kerel, wat heb je ons weer heerlijke Bourgogne en Champagne geschonken!

GÉRARD.

Je weet, voor iemand, die een lekker glas op prijs weet te stellen, staat mijn kelder altijd open.

LOUIS.

Dat weet ik. Je bent een gulle gastheer en je hebt gulle wijnen. Ja, de Franschen hebben wel gelijk van un vin généreux te spreken. 't Is, of zoo'n fijne flesch iemand beter en menschlievender maakt; minder egoïst, meer altruïst.

EUGEEN,

naderend.

Voor een paar uren, oom; maar dan komt de reactie.

GÉRARD,

lachend.

Ja, als je geen maat weet te houden!

LOUIS.

Vind je, dat wij die kunst niet verstaan?

EUGEEN.

Morgen moet ik pleiten, papa. Als u met oom wil komen luisteren, of ik wel frisch ben...

GÉRARD.

Onnoodig, mijn jongen; ik ken je.

LOUIS.

Dus hadt je mij op 't oog. Nu... meet me de maat dan maar vol en geef me de beloofde lekkere sigaar.

GÉRARD.

Die zal je hebben.

(Links af; Eugeen en Louis spreken zacht door en volgen spoedig; Jan en John blijven alleen achter. Bedienden brengen koffie en likeur binnen, waarvan John wel, Jan niet neemt. Jan biedt John sigaren aan; beiden steken op.)

JOHN.

Drommels, wat spreekt je oom goed! 't Is een waar genot naar hem te luisteren!

JAN,

leuk.

Ja; hij is dominee geweest.

JOHN.

Ik bedoel niet alleen den vorm; maar ook den inhoud. 't Is alles zoo waar, wat hij zegt. De menschen worden heusch hoe langer hoe onverschilliger en hoe egoïster. Hij had ook nog kunnen zeggen, dat zij hoe langer hoe jaloerscher worden. Onder officieren ten minste...

JAN,

leuk.

Ja, de menschen zijn lang niet volmaakt en oom houdt er heele mooie theorieën op na. 't Is maar jammer, dat hij die theorieën ook in toepassing brengt.

JOHN.

Hè? Hoe heb ik 't nu met je? Dat noem jij jammer? Jij vindt het dus jammer, dat je oom als een tweede vader van jelui gehouden heeft, dat hij in jelui opvoeding belang heeft gesteld en nog altijd belang stelt in al wat jelui aangaat?

JAN.

Oom is een beste kerel; maar ik vind het jammer,

dat hij zich verbeeldt de natuur te kunnen verbeteren, die wijselijk heeft ingezien, dat een mensch aan één vader volkomen genoeg heeft.

JOHN.

Dat is nu wel aardig gevonden; maar...

JAN.

Maar ernstig gemeend ook. De oude lui zijn allebei uitstekende menschen, maar de een is wat heel streng en heerschzuchtig, de andere wat heel goedig en zwak. Bijgevolg waren zij 't altijd oneens over de opvoeding van hun kinderen. Nu zou dat nog zoo erg niet geweest zijn, als ze de zaak met hun beiden hadden kunnen uitvechten; maar... 'neuters' oom, die 't zijn plicht acht zich er mee te bemoeien. Met zijn menschkundigen blik - als dominee heeft hij natuurlijk een menschkundigen blik - zag hij dadelijk, waarin papa ongelijk had, zag hij ook, waarin mama ongelijk had en dus verbeelde hij zich, dat hij zelf gelijk moest hebben. Het gevolg was, dat ook wij het ongelijk van papa en het ongelijk van mama leerden kennen en ook wij ons gingen verbeelden, dat wij d u s zelf gelijk moesten hebben. En dit had weer ten gevolge, dat mijn oudere broer, na een heftig standje met papa, naar Amerika droste, om er uit pure eigenwijsheid een leven te gaan leiden, waarvoor de jongen veel te goed en te knap was, en dat je vriend Jan, hier tegenwoordig, uit dito eigenwijsheid, gepaard aan een beetje luiheid, in plaats van af te studeeren, zooals de oude heer zeer verstandig verlangde, zich levend heeft begraven in de paperassen van een ministerie.

JOHN.

En wat is, volgens jou, de uitwerking op de meisjes geweest?

JAN.

Van dien aard, dat ik daar niets van durf zeggen. Er is hier vroeger zooveel heen en weer gepraat, dat wij maar al te goed geleerd hebben, elkaars woorden niet te vertrouwen en onze gedachten te verbergen.

JOHN.

Dus jij predikt...?

JAN.

Prediken? Niemendal, hoor!

JOHN.

Nu... jij vindt, jij meent, jij gelooft dus, dat de menschen onverschillig moesten zijn voor elkaars belangen en...

JAN.

Een beetje meer onverschilligheid zou zeker geen kwaad doen.

JOHN.

En elkaar niet met raad en daad bij moesten staan?

JAN.

Veel minder althans dan zij doen; vooral zelden met raad en... nooit met ongevraagden raad.

JOHN.

Kom, kom, je meent er niets van!

JAN.

Ik meen 't wel degelijk; maar ik heb niet meer dan één glas Champagne gedronken en ben dus niet zoo altruïstisch gestemd als die goede oom Louis.

JOHN.

Die 't toch maar best met jelui voorheeft.

JAN.

Ik twijfel er in 't minst niet aan. Het spijt me maar, dat de man zoo weinig plezier van ons beleeft.

JOHN.

Dat is toch zijn schuld niet. Wat verwijt je hem eigenlijk?

JAN.

Verwijten? Niemendal.

JOHN.

Ik begrijp er weer niets van! Jij kunt iemands woorden en daden soms zoo uitpluizen en uitleggen, dat wie je niet kent, je voor kil en harteloos houdt. Ik weet bij ondervinding, dat je zoo niet bent...

JAN.

Verplicht voor je gunstige opinie; maar... we hebben 't nog over oom. Kijk, als ik twee menschen zie, die 't voor korter of langer tijd met elkander moeten vinden, zooals bijvoorbeeld jonggetrouwden, dan denk ik altoos aan twee schalen, waarop iemand ongelijke gewichten neerlegt, en die dus beginnen te schommelen. Nu eens is de eene in de hoogte, dan weer de andere. Als ze nu stilletjes aan hun lot worden overgelaten, dan komen ze al gauw tot rust, zij 't dan ook in een min of meer scheeve positie; maar als de behulpzame hand van een edeldenkend vriend probeert ze op gelijke hoogte te houden, dan is er eenvoudig aan het geschommel geen einde te zien.

JOHN.

Ken je mijn neef de Graaf?

JAN.

Ik heb de eer niet.

JOHN.

Jammer. Dat zou net een man voor jou zijn. Die zegt: breng twee mensen bij elkaar en vroeger of later heb je een standje.

JAN,

lachend.

Daargelaten enkele uitzonderingen zou ik...

JOHN.

Zoals bijvoorbeeld alle verliefde paren...

JAN.

Neen; die zou ik liever voorbeelden van den regel willen noemen.

JOHN.

Je bent een vreeselijk mensch; maar Louise en ik zullen je tot betere gedachten brengen en... als ik eens in moeilijkheden kom, wees overtuigd, dat ik dan alle vrienden, die mij met raad en daad willen bijstaan, ten hoogste dankbaar zal zijn.

JAN.

Onthoud je dag, luitenant.

JOHN.

Wedden?

JAN.

Dat je den eersten goeden raad, dien ik je geef, niet aanneemt.

JOHN.

Om een fijne flesch?

JAN.

Accoord!

LOUIS,

links uit de kamer komend.

Waarom zonderen de heeren zich zoo af? Geheimen te behandelen?

JOHN.

Volstrekt niet, meneer Paro.

(Hij geeft Louis een stoel.)

Wij waren aan het praten geraakt over uw prachtige speech en...

LOUIS.

Toen heeft Jan ze zeker eens op zijn zwarte gedachten over het huwelijk onthaald.

JAN.

Vindt u me zoo indelikaat?

LOUIS.

Verbeeld je, dat een goede vriendin van zijn moeder hem een lief, mooi, rijk meisje heeft aangeboden en dat hij zonder het dametje te willen zien, het aanbod heeft afgeslagen!

JOHN.

Ach, kom!

JAN.

Ja, 't is waar. Die beste vriendin - die bij ongeluk voor zich zelve een man heeft uitgekozen, waarmee zij nu al twintig jaar lang overhoop ligt - die beste vriendin dan was, uit zuivere belangstelling in mijn lot en met de beste bedoelingen voor mijn waarachtig geluk, tot het inzicht gekomen, dat zij de aangewezen persoon was om voor mijn toekomst zorg te dragen en ik... ik heb de dwaasheid gehad haar te antwoorden, dat ik, net als mijn oom Louis, een ouderwetsche man was, die nog waarde hechtte aan de ouderwetsche

spreekwijze: een vrouw en een aardappel moet je zelf uitkiezen.

JOHN.

Er is met jou geen praten!

LOUIS.

Niet waar; maar...

(Rechts hoort men luidruchtig praten en huilen)

wat is dat?

(Hij springt op.)

JAN.

Dat zijn de dames.

JOHN,

ook opspringend.

Ik hoor iemand huilen.

LOUIS.

Ik geloof zoowaar, dat ze samen woorden hebben!

(Hij gaat aan de deur luisteren.)

JAN,

die alleen is blijven zitten.

Zeker over een recept voor een podding, dat zij elkaar niet willen geven.

JOHN.

Neen, neen!

LOUIS.

't Is ernst, hoor!

JOHN.

De stem van Antoinette.

LOUIS.

Wat een heftigheid! Nu hoor ik mijn zuster.

JOHN.

En Louise ook; wat is er toch te doen?

JAN.

Ach, niets van beteekenis! Laat ze...

LOUIS.

Ze zullen elkaar heelemaal van streek maken! Dat kunnen we zoo niet laten doorgaan.

(Naar links loopend.)

Gérard, Gérard!

(De deur rechts gaat open en de dames komen binnen: eerst Betsy zeer opgewonden, dan Antoinette huilend, dan Louise min of meer giegelend. Louise spreekt dadelijk John aan en zij blijven steeds samen doorpraten, hoewel Louise zich telkens met het algemeene gesprek wil inlaten.)

(Het volgende tooneel moet tot aan bladzij 39 zeer vlug worden gespeeld.)

LOUISE.

Hè, mama.

LOUIS.

Wat is er toch aan de hand?

JOHN,

tot Louise.

Wat scheelt Antoinette?

LOUISE.

Niets van beduiden.

LOUIS,

tot Antoinette.

Lieve kind, wat scheelt er aan?

ANTOINETTE.

Niets, oom, heusch niets!

LOUIS.

Niets?

BETSY.

Wat? Niets? Waar is Gee?

(Antoinette, Louis, John en Louise spreken tegelijk.)

ANTOINETTE,

tot Betsy.

Maar...

LOUIS,

tot allen.

Maar...

JOHN,

tot Louise.

Maar...

LOUISE,

tot Betsy.

Maar...

GÉRARD,

uit de kamer links komend, gevolgd door Eugeen.

Wat is hier te doen? Is dat een spektakel! Tranen? Tranen op een feestdag?

EUGEEN.

Antoi... jij aan 't huilen?

GÉRARD.

Wat beteekent dat?

(Eugeen en Antoinette spreken samen door met heftige gebaren.)

LOUISE.

Nu is de pret natuurlijk uit! Voor zoo'n nesterij! En dat was nu mijn feestdag! Weet u wat, papa. Doe of u niets gezien had! Morgen leg ik u alles onder vier oogen uit en dan zal u zelf toegeven dat...

(John trekt haar bij den arm om antwoord te krijgen, maar zij weert hem ongeduldig af.)

(Louis, Gérard en Betsy spreken tegelijk.)

LOUIS.

Wel Louise!

GÉRARD.

Waarom?

BETSY.

In 't geheel niet!

LOUIS.

Kan jij wel egoïst zijn? Dat denkt alleen aan zich zelve.

JAN.

Ik vind het advies nog al verstandig. Laten we nu...

LOUIS.

Zoo'n onverschilligheid voor een vader?

GÉRARD.

Ik wil toch weten...

BETSY.

Natuurlijk en...

EUGEEN,

tot Antoinette.

Wat is er dan gebeurd?

BETSY.

En ik verlang, dat Antoi alles vertelt! Waarom zou het kind zulke schandelijke dingen nog langer in haar binnenste opkroppen?

ANTOINETTE.

Zoo erg is 't nu ook weer niet!

(Louise, John, Louis, Gérard en Eugeen spreken tegelijk.)

LOUISE.

U vergroot ook alles!

JOHN,

tot Louise.

Zeg me...

LOUIS,

tot Antoine, Betsy en Louise.

Met je verlof, met je verlof!

GÉRARD.

Zou ik nu mogen weten...

EUGEEN,

tot Antoinette.

Hoe is 't mogelijk, dat...

JAN.

Daar gaan de poppen aan het dansen!

JOHN.

Zou je me nu eindelijk willen zeggen...?

LOUISE,

korzelig.

Meteen, meteen!

JOHN.

Maar...

LOUIS,

tot John en Louise.

Permitteer me. Als iedereen tegelijk spreekt, komen we nooit tot een resultaat!

JAN.

Dat is ook niet nodig! Ik stel voor, dat we,...

(Antoinette, Eugeen, Louise en Gérard spreken tegelijk.)

ANTOINETTE.

Had ik maar niets gezegd!

EUGEEN.

Laten we liever over de quaestie zwijgen!

LOUISE,

tot John.

Je zult 't immers wel hooren!

GÉRARD.

Laat Antoi nu toch praten!

BETSY.

Luistert nu toch, en...

GÉRARD,

een stem opzettend.

Houd, wat ik je bidden mag, nu eens allemaal je mond!

LOUIS.

En gaat zitten!

(hij wijst iedereen een plaats aan.)

GÉRARD.

Zie zoo! Eu nu, Antoi, als je wat te vertellen hebt, spreek op; en als de kool de sop weer niet waard is, - zooals gewoonlijk bij jelui vrouwen - laat er dan een eind komen aan het gehuil en het geschreeuw! 't Is van daag een feestdag en...

LOUIS.

Neem me niet kwalijk! Dat is geen manier van ondervragen! Zoo komt de waarheid nooit aan het licht! Je bent weer zoo heftig! Je trekt al partij, eer je nog iets weet. Laat mij liever begaan. Ik sta buiten alle quaestie's en...

(Betsy en Antoinette spreken tegelijk.)

BETSY.

Juist!

ANTOINETTE.

Ach neen!

JAN.

Maar mijn hemel, wat hebben we op een engagements dîner met de waarheid te maken?

ANTOINETTE.

Niewaar?

JOHN,

tot Louise

Je kunt me toch wel behoorlijk antwoord geven!

LOUISE.

Hè!

LOUIS.

Antoinette heeft grieven en dus...

EUGÈEN,

opstaande.

Oom, als u mij een genoeg wil doen, dan brengt

u het gesprek op een ander onderwerp over. Antoinette is zenuwachtig over een nietig quaestietje tusschen haar en mij, dat zij zich voor het oogenblik een beetje aantrekt, maar dat heusch niets te beduiden heeft.

JAN.

Natuurlijk!

GÉRARD.

Laat ze dan ophouden met jammeren!

BETSY.

Dat is 't juist! Als het kind de oogen vol tranen staan, denk je dan, dat daar geen reden voor is?

JAN.

Ach, moeder, geef haar een zakdoek; maar laat man en vrouw hun quaestie's toch samen uitvechten!

ANTOINETTE,

tot Betsy.

Ik gaf wat, als ik u niets verteld had! - Ooms toast had me van streek gebracht. -
Waarom heeft hij Eugeen en mij er ook bijgehaald?

(tot Louis.)

Laten we er nu maar over zwijgen; dat is verreweg het verstandigst!

LOUIS.

Maar...

JAN.

Dames en heeren, ik stel voor, dat we een spelletje ganzebord gaan spelen!

(Louise, John en Eugeen lachen.)

BETSY.

Ach, jij, gekke jongen!

LOUIS.

Met je verlof! Ik kan me er niet mee vereenigen, dat we een hoogst ernstige zaak zoo lichtzinnig zouden

behandelen! Het is duidelijk, dat er tusschen Antoinette en haar man een misverstand heerscht. Niets meer dan een misverstand; daar ben ik zeker van; maar voor hun toekomst is 't van het hoogste belang, dat dit misverstand uit den weg wordt geruimd. Tusschen man en vrouw moet klaarheid heerschen en 't is de plicht van allen, die 't wel met hen meenen, om alle onklarheid te helpen wegnemen.

BETSY.

Het arme kind moet van haar hart geen moordkuil maken. Dat zeg ik en...

JAN.

Ik stel nogmaals voor, dat wij overgaan tot het edele ganzebord.

LOUIS.

Jan, houd me ten goede; maar ik vind je voorstel op dit oogenblik minstens ongepast.

BETSY.

Ja, Jan, hoor eens...

ANTOINETTE.

Hij denkt natuurlijk maar: wat kan 't mij schelen!

JAN.

Geen liefhebbers dus voor het ganzebord? Dan ga ik een tweede sigaar opsteken. Dames en heeren, tot het onweer voorbij is.

(Buigend af.)

BETSY.

Ja, ga jij maar liever heen.

ANTOINETTE.

Onverschillig wezen!

GÉRARD.

En laten wij...

LOUISE.

De pret is toch gedaan!

JOHN,

tot Louise.

Wel neen; waarom?

LOUIS,

tot John.

Met je...

BETSY.

Laat nu Antoi eerst...

LOUIS.

Juist, als alles is opgehelderd kan de vrede op hechte grondslagen worden gevestigd.

BETSY,

tot Antoinette.

Zeg nu aan papa, wat je aan mij hebt verteld.

EUGEEN,

tot Betsy.

Vertel u 't zelf, als u er lust in heeft.

BETSY.

Wanneer i k iets van mijn kinderen overbreng, dan heet 't altijd, dat ik vergroot, overdrijf, phantaseer...

GÉRARD.

Dat zeg ik nooit!

LOUIS.

Maar...

BETSY.

Wel lieve goedheid! Neen, maar, Louise, zeg jij nu eens, of 't niet waar is, dat...

LOUISE.

Ja, hoor eens, papa...

(Zij springt op.)

GÉRARD,

opspringend.

Overdrijven is mogelijk; maar phantaseeren zeg ik nooit!

(Louis, Eugeen, Antoinette, Louise en Gérard spreken tegelijk, terwijl Louise en John heftig tegen elkander gesticuleeren.)

LOUIS.

Blijf nu toch bij de zaak!

EUGEEN,

tot Antoinette.

Ach neen!

(Hij springt op.)

ANTOINETTE.

Hè!

LOUISE,

tot John.

Wat waar is, is waar!

GÉRARD.

Nooit, nooit, nooit!

LOUIS.

Met je welnemen, met je welnemen! Als Antoinette spreken moet, geef haar dan ook de gelegenheid en zwijgt toch allemaal eens een oogenblik stil! Eugeen, blijf nu alsjeblieft zitten! En jij ook, Betsy! Laten wij die zaak kalm behandelen. Ik sta er voor in, dat alles in orde komt. Mijn leer is: met de menschen bedaard te redeneeren. Voor een welgemeend woord, van pas geuit, is niemand ongevoelig.

BETSY.

Dat geloof ik ook.

LOUIS.

Met je verlof!

(Zoodra iedereen stil is.)

Antoinette, naar het schijnt, heb je zooeven je beklagd over je man. Wees...

(Antoinette en Gérard spreken tegelijk.)

ANTOINETTE.

Ach, oom...

GÉRARD.

Over haar man. Hoor eens dan...

LOUIS.

Een oogenblikje. Wees zoo goed de woorden, die je tot je mama en je zuster gesproken hebt, eens nauwkeurig te herhalen.

GÉRARD.

Ja, maar...

EUGEEN.

Dat kan ze immers niet! Dat kan niemand! Ze was erg opgewonden; mama...

BETSY.

Mama heeft niets gedaan dan luisteren! Ik heb niet de gewoonte me tusschen man en vrouw te stellen. Wie dat van me beweert...

ANTOINE.

Hè, mama!

GÉRARD.

Daarover hebben we 't niet! Zoo komen we immers nooit uit het gezeur! Vertel me eerst...

BETSY.

Hoort eens. Als Antoi en Eugeen 't samen eens zijn om liever over de zaak te zwijgen, dan wil ik niet...

LOUIS.

Permitteer me! Als ik de zaak moet...

GÉRARD.

Wel neen!

JOHN,

tot Louise.

Ik trek volstrekt niet blindelings partij voor Antoinette.

LOUISE,

tot John.

En ik niet voor Eugeen!

GÉRARD.

Nu die weer!

LOUIS.

Louise, Johny, met je verlof... Dus, Antoinette...

BETSY.

Ach, het arme kind durft niet eens meer. Ze is heele maal van streek!

EUGEEN.

Zoo'n doetje is uw dochter niet.

ANTOINETTE.

Zeg liever dadelijk, dat ik een feeks ben!

GÉRARD.

Hè!

LOUIS.

Maar Antoinette...

LOUISE.

Wie je nu hoorde, zou 't wel eens kunnen denken!

BETSY,

tot Louise.

Kindlief!

GÉRARD,

tot Louise.

Wil jij je nu wel eens stil houden?

ANTOINETTE.

Bewaar, alsjeblieft, je vriendelikheden voor je man!

(opstaande en nijdig op Louise toegaande.)

LOUISE

Ik heb geen man en 't is de vraag, of ik er ooit een nemen zal!

JOHN.

Zoo!

LOUISE,

tot John.

Ja, ik dank er voor...

LOUIS,

het drietal scheidend.

Met je permissie! Antoinette, jij hier.

GÉRARD.

Nu zou ik toch eindelijk wel eens willen weten, of die heele geschiedenis soms niemendal anders is dan een klacht over je man. Want van dergelijke praatjes wil ik niets hooren! Je bent uit vrije wil getrouwd; ik heb je niet gedwongen; maar eenmaal...

LOUIS.

Raas nu toch niet zoo door! Je hebt nog niets gehoord. Laat Antoinette eerst kalm uitpraten!

BETSY.

Maar als ze nu niet durft, omdat Eugeen haar intimideert!

ANTOINETTE.

Ach, mama, u begrijpt er niets van!

EUGEEN,

tot Antoinette.

Laten wij over wat anders praten, of heengaan!

ANTOINETTE.

Neen, ik ga niet weg; ik ga nu niet weg!

LOUIS.

Als iedereen maar eens een oogenblik wilde zwijgen!

LOUISE,

kribbig tot John.

Ik mag toch wel zeggen, dat jij gek royaal bent!

JOHN.

Neen, want het is niet waar!

LOUIS,

tot Louise.

Maar, Louise.

(Tot John.)

Een oogenblikje, hè.

(tot Antoinette.)

Kom, spreek nu je hart eens vrij uit. Je mama denkt, dat je 't niet durft; maar waarom zou je 't niet durven?

ANTOINETTE.

Neen; dat zou ik ook wel eens willen weten! - Ik was zenuwachtig geworden, ziet u. Eigenlijk was ik al zenuwachtig, toen wij hier kwamen en toen nu mama vroeg, of we wel gelukkig waren...

EUGEEN.

Waarom vraagt mama dat ook telkens?

ANTOINETTE.

Ja, waarom vraagt u dat ook telkens?

BETSY.

Zou ik dat aan mijn eigen kind niet mogen vragen?

GÉRARD.

Neen, maar...

LOUIS.

Een oogenblikje, Betsy, een oogenblikje!

ANTOINETTE,

die weer begint te huilen.

Nu, toen zei ik: neen en als Eugeen niet verandert, dan kan ik 't niet met hem vinden... dan wil ik van hem af.

(Louis, Betsy, Gérard, Louise en Eugeen spreken tegelijk.)

LOUIS.

Maar, Antoinette...

BETSY.

Nu hoor je 't!

GÉRARD.

Wel zeker!

LOUISE,

tot John.

't Is toch waar!

EUGEEN.

Van me af?

BETSY.

Nu hebben jelui 't allemaal gehoord!

ANTOINETTE.

Ik meende 't zoo erg niet!

LOUIS.

Maar...

EUGEEN.

Je hadt mij toch wel eerst kunnen waarschuwen!

BETSY.

Om nog meer onaangenaamheden...

EUGEEN,

driftig.

Als ik thuis een aanmerking maak, krijg ik geen syllabe antwoord. Dan zit ze maar te mokken, te mokken...

BETSY.

Om geen standjes te krijgen

ANTOINETTE.

Juist!

LOUIS,

tot Eugeen en Betsy.

Neem mij niet kwalijk, neem me niet kwalijk! Ieder op zijn beurt.

LOUISE,

tot John.

Jij weet niet hoeveel een huishouden kost.

JOHN.

En jij weet niet hoeveel ik heb.

LOUIS,

tot John.

Houdt nu toch...

ANTOINETTE.

Rijk zijn wij niet; dat weet ik heel goed; maar Eugeen verdient hoe langer hoe meer. 't Is dus volstrekt niet noodig, dat wij zoo kniezerig zuinig leven. Als we naar de comedie gaan, moet ik altijd terug loopen.

GÉRARD.

't Is erg!

LOUIS.

Maar dat...

ANTOINETTE.

Verleden Donderdag begon 't onderweg te regenen en toen heb ik mijn heele japon bedorven.

EUGÉEN.

Kon ik weten, dat je op eens geen regenmantel mee hadt genomen?

ANTOINETTE.

Wist ik vooruit, dat het zou gaan regenen?

EUGÉEN.

Anders neem je altoos een regenmantel mee.

ANTOINETTE.

Volstrekt niet altoos.

EUGEEN.

Dat is wel waar!

ANTOINETTE.

Dat is niet waar!

LOUIS.

Ja, hoort eens, als je nu allebei...

BETSY.

Een mooi jong vrouwtje in den regen naar huis te laten loopen! Het kind had de influenza kunnen krijgen!

GÉRARD.

Jij hebt toch ook altijd gewandeld!

LOUISE,

tot John.

Maar als hij 't nu niet kan betalen!

JOHN,

Dan moet hij niet naar de comédie gaan!

BETSY.

En was 't dat nog maar alleen; maar hij beknibbelt haar op alles. Koopt ze een hoed, dan vraagt hij, of dat nu wel zoo noodig is.

LOUIS.

Als jij nu voor haar wilt spreken...

EUGEEN.

Natuurlijk, wanneer ze minstens tien hoeden in haar kast heeft...

BETSY.

Zet ze hem een kiewietseitje voor, dan zegt hij: je hadt daar nog wel een weekje mee kunnen wachten.

EUGEEN.

Smaken ze anders, wanneer ze goedkooper zijn?

LOUIS.

Maar Eugeen...

LOUISE,

tot John.

Hij heeft groot gelijk.

JOHN,

tot Louise.

Neen.

ANTOINETTE.

Verleden week heb ik vijf gulden van de meid moeten leenen om de quitantie van het gas te kunnen betalen.

EUGEEN.

En waarom? Omdat je zelf vergeten hadt mij 'smorgens naar het huishoudgeld te vragen.

BETSY.

Daar hadt j i j aan moeten denken; dat was jou plicht.

GÉRARD.

Bemoei je 'r toch niet mee!

LOUIS.

Dat zeg ik ook.

EUGEEN,

barsch.

Beste moeder, iemand van mijn leeftijd weet zelf te beoordeelen wat al of niet zijn plicht is.

BETSY.

Wel zeker! Wees maar grof! Mishandel je vrouw, beledig je schoonmoeder! Zoo doen tegenwoordig immers alle mannen! Jelui hebt de wet voor je! Ga je gang maar!

(Eugeen, Louise, Antoinette, Gérard en Louis spreken tegelijk.)

EUGEEN.

Wat een onzin!

LOUISE.

Hè, mama!

ANTOINETTE.

Ach, moeder!

GÉRARD.

Schei toch uit!

LOUIS.

Betsy, Betsy, Betsy!

GÉRARD.

Is dat nu een manier van redeneeren. Ik zeg nog eens...

LOUIS.

Laat nu, wat ik je bidden mag, Eugeen aan het woord komen en de zaak van zijn standpunt toelichten.

EUGEEN.

Wel neen, ik...

GÉRARD.

Waarvoor?

BETSY.

Belet ik hem dat?

LOUIS.

Ja zeker!

GÉRARD.

't Is volmaakt onnoodig! Eugeen is het hoofd van het gezin. Hij verdient het geld; hij heeft te beslissen

hoe het besteed moet worden. Dat zou wat mooi's wezen! Een man is geen verantwoordelijk minister en een vrouw geen parlement. Er moet een gezag zijn en dat gezag moet berusten bij den man! Dat heb ik altijd gezegd en...

LOUIS.

Maar een man kan toch ongelijk hebben.

GÉRARD.

Niet tegenover zijn vrouw of zijne kinderen!

BETSY, ANTOINETTE en LOUISE.

Zoo!

LOUIS.

Ik dacht, dat je van die eenzijdige opvatting ten minste terug was gekomen.

GÉRARD,

steeds heftiger.

Waardoor?

LOUIS.

Waardoor?... Me dunkt, dat de ondervinding met je oudsten zoon opgedaan...

GÉRARD.

Daar zou ik in jou plaats maar over zwijgen!

LOUIS.

Waarom? Waarom?

GÉRARD.

Zou de jongen ooit weggelopen zijn, als jij hem niet tegen me hadt gesteund en opgezet?

LOUIS.

Opgezet? Ik? Ik heb hem opgezet tegen zijn vader?

Ik, die hem altijd de bijbelsche woorden heb voorgehouden: Eert uwen vader en...

BETSY.

Ja, Louis, wel beschouwd, heb jij...

GÉRARD.

Niet met slechte bedoelingen; dat geef ik graag toe, maar...

BETSY.

Gee was te streng; dat heb ik altijd gezegd; maar...

GÉRARD.

Maar jij was te zwak!

BETSY.

Maar als Louis hem geen gelijk hadt gegeven...

LOUIS,

geprikkelde.

Ik ben evenmin blind als onrechtvaardig! Waar het gelijk is, daar erken ik 't; maar waar het ongelijk is, daar erken ik 't ook!

GÉRARD.

Behalve als 't bij je zelven is! Je hadt je nooit tusschen vader en zoon moeten stellen! Dat is altijd verkeerd!

EUGÈNE.

Net even verkeerd als tusschen man en vrouw!

BETSY.

Jij hebt den jongen gestijfd in zijn eigenzinnigheid!

LOUIS,

geërgerd en verbaasd.

Neen; maar...

GÉRARD.

Je hebt je altijd met dingen bemoeid, die je niet aangingen.

EUGEEN.

Antoinette zelf vroeg u immers de zaak te laten rusten.

ANTOINETTE.

Ja, dat is waar.

EUGEEN.

In plaats daarvan gaat u al die nesterijen uitziften en uitpluizen tot...

GÉRARD.

En het gevolg is geweest, dat je de heele familie tegen elkander in 't harnas hebt gejaagd!

LOUIS.

Neen, maar... nu houdt toch alles op!

EUGEEN.

Had net gedaan, of u er niets van merkte!

LOUISE.

Dan zou mijn feestdag ten minste niet bedorven zijn geweest!

BETSY.

Arm kind, hebben ze jou feestdagje bedorven?

JOHN.

Ja, aan onzen feestdag heeft u wel wat heel weinig gedacht!

GÉRARD.

En als je nu spreekt van ondervinding opdoen, dan verwondert het mij, dat...

LOUIS,

losbarstend; maar zich weer inhoudend.

Jelui bent ongelooflijk, ongelooflijk, ongelooflijk! Antoinette komt huilende hier binnen; haar moeder jammert, dat er schandelijke dingen met het arme kind zijn voorgevallen en als ik, uit de oprechte begeerte om vrede, eendracht en vroolijkheid hier terug te zien keeren, de zaak ter hand neem, als ik verzoenen en helpen wil, dan vallen jelui, als losgelaten wilde beesten, allemaal op mij aan, alsof ik en ik alleen de schuldige was! Ni cet excès d' honneur, ni cette indignité, hoor! Als jelui de zaak liever als ruwe wilden samen uitvecht, des noods met je vuisten, gaat dan gerust je gang! Ik zal wachten, totdat de gemoederen hier tot kalmte terug zijn gekeerd en beginnen met je te verlossen van mijn gezelschap. Kwaad met kwaad te vergelden ligt niet in mijn aard. Integendeel heeft mijn ambt mij geleerd te vergeven en te vergeten. Als jelui dus morgen je ongelijk inziet - wat ik hoop en vertrouw dat gebeuren zal - dan zal het toesteken van een hand voor mij voldoende zijn om de bittere ervaringen van dezen avond voor altijd weg te wisschen uit mijn geheugen. Maar... weest voor één ding gewaarschuwd: wacht niet, of de toenadering soms van mijn kant komt. Mijn genegenheid voor de kinderen is te diep geworteld om zoo in eens te kunnen verdwijnen; maar al te goed is buurmans gek. Voor die rol bedank ik en hiermee... adieu!

(hij gaat naar de deur.)

ANTOINETTE en LOUISE.

Maar oom...

BETSY.

Ach kom, Louis, je moet zoo...

LOUIS.

Neen, Betsy, noen! Ik ben volmaakt kalm; ik weet zoor goed, wat ik doe. De bejegening, die ik hier heb moeten ondervinden, is te smadelijk, te onrechtvaardig geweest, dat...

EUGEEN,

tot Louis.

Houd me ten goede...

BETSY.

Maar Gee, kan je Louis, mijn eenigen broer, nu zoo laten trekken?

GÉRARD,

boos.

Hij heeft hier in huis altijd gedaan wat hij wilde! Dat zal hij nu ook wel doen!

LOUIS,

Je hoort 't, je hoort 't!

(af)

BETSY,

tot Gérard.

Hoe ondankbaar! Hoe is 't mogelijk?

EUGEEN.

Ja, ik moet zeggen...

GÉRARD.

Hij had al lang heen moeten gaan! Hij had in 't geheel niet moeten komen! Zoolang hij het land uit was, hebben we nooit onaangenaamheden gehad... althans veel zeldzamer dan vroeger. Pas is hij terug, of daar begint het gehaspel van voren af aan.

EUGEEN.

Hij steekt ook overal zijn neus in!

LOUISE.

En met al zijn belangstelling in zijn petekind bederft hij haar genoeg!

BETSY.

Hoor eens: dat kan de man niet helpen! Je moet rechtvaardig zijn.

LOUISE.

Dan zeg ik, dat alles u w schuld is! Als u niet zoo'n misbaar had gemaakt, zou oom niets gemerkt hebben.

ANTOINETTE, EUGEEEN *en* JOHN.

Ja, dat is waar.

GÉRARD.

Het was immers wee het oude lied: aan jou kinderen mag niet geraakt worden. Dat zijn vlekkelooze engelen! 't Is genoeg, dat Antoinette een kleine alteratie met Eugeen heeft om jou te doen gelooven, dat ze mishandeld wordt en langzaam doodgemarteld!

EUGEEEN.

Als Antoi niet verstandig genoeg was haar ongelijk na een poosje zelve in te zien, dan had u ons al lang met elkander in open oorlog gebracht. Ik weet wel, dat u 't zoo kwaad niet bedoelt; maar dat belet niet, dat u mij soms zeer onaangename kolen stooft!

GÉRARD.

Dat spreekt van zelf.

ANTOINETTE.

Ik zie anders mijn ongelijk dezen keer in het geheel niet in!

BETSY.

Zoo! Stoof ik je kolen?

ANTOINETTE.

O, dat is waar; al weet u 't ook zelf niet.

BETSY.

En dat vind jij dus ook! Welnu, meneer de advocaat, ik heb de gewoonte niet me op te dringen. Als je niet met je schoonmoeder tevreden bent, best. Ik zal geen voet meer in je huis zetten. Niemand zal kunnen zeggen, dat ik den vrede tusschen jelui heb verstoord! Mijn kinderen, zie je, zijn het liefste, wat ik op de wereld heb; maar als het moet, dan kan ik van alles afstand doen. Je zult van mij geen last meer hebben; dat beloof ik je; maar, dat het afschuwelijk is zoo'n behandeling te moeten ondervinden op mijn leeftijd...

(snikkend heengaande)

(Antoinette, Louise en Gérard spreken tegelijk.)

ANTOINETTE en LOUISE.

Hè mama!

(zij willen haar terughouden)

GÉRARD.

Hè vrouw!

BETSY.

Neen, neen; ik weet nu wat me te wachten staat! Trouwens, zooals het mij gaat, zoo gaat het alle moeders! Dat zijn van die dingen, waaraan je moet wennen en ik zal er wel aan wennen.

ANTOINETTE en LOUISE.

Bedaar nu toch; bedaar nu toch!

BETSY.

Ach, hoe kan ik nu op eens bedaren?

(Af)

GÉRARD.

Sakkerloot! 't Is weer de moeite waard van avond!

EUGEN.

Waren wij straks maar heengegaan, dan was dit ten minste niet gebeurd. Een mensch wordt door al dat geharrewar zoo zenuwachtig en prikkelbaar, dat hij alle stuur verliest over zijn woorden.

GÉRARD.

Ja, dat schijnt wel zoo.

JOHN.

Ik merk 't ten minste ook.

LOUISE.

Als jij soms heen wilt gaan, geneer je niet voor mij!

JOHN.

Nu, dan zal ik gaan en dadelijk!

GÉRARD.

Wel zeker, dat ontbrak er nog maar aan!

EUGEN.

Kom, Antoi, wij gaan naar huis.

ANTOINETTE.

Zou je niet eerst mama excuus vragen. Jij bent eigenlijk de oorzaak van alles!

GÉRARD.

Ten minste...

EUGEN.

Dat zullen we thuis eens uitrekenen.

ANTOINETTE.

Ik heb nog in 't geheel geen lust naar huis te gaan!

EUGEN.

Ik des te meer. Papa, wat hier van avond is voorgevallen spijt me zeer. Morgen zal ik mijn spijt ook aan mama komen betuigen. Ik hoop, dat alles dan weer in orde zal komen. Vindt u 't goed, dat we voorloopig maar niets meer over de zaak zeggen?

GÉRARD.

't Allerbest! Van avond is elk woord meer maar olie in 't vuur; maar... meneer de advocaat, een beetje meer bedwang over je tong zal je zeker ook in je carrière wel te pas komen.

EUGEN.

Ik erken 't. Dag Louise, dag Johny. Kom Antoi.

(Zij blijft zitten.)

Niet?...

(Op zijn horloge kijkend.)

Ik waarschuw je: als het rijtuig voor is, rijd ik dadelijk weg.

(Af)

ANTOINETTE,

(na een oogenblik van aarzeling plotseling opstaande.)

Dag papa, dag Louise, dag Johny!

(Snel af.)

GÉRARD.

Juist! Handelen! Al dat praten is maar gekheid! Een vrouw is toch voor geen rede vatbaar. Getemd moet ze worden; des noods met de zweep!

LOUISE.

Zoo! Vindt u dat? Johny schijnt er ook zoo over te

denken; maar ik dank er voor. Ik ben wel degelijk voor rede vatbaar en mannen, die een vrouw willen temmen, des noods met de zweep...

JOHN.

Zulken onzin heb ik nooit verkocht!

GÉRARD.

Dankje!

LOUISE.

Die moeten maar zien, dat ze ergens anders er een vinden, die zich zulk een behandeling laat welgevallen!

GÉRARD.

Wil je...

LOUISE.

Gelukkig is 't nog niet te laat om...

GÉRARD.

Wil je nu wel eens ophouden met die zotteklap!

LOUISE.

't Is geen zotteklap!

JOHN.

Wel degelijk!

GÉRARD.

Aan tafel je engagement vieren en na tafel je aanstaande... ach, dat is immers kinderwerk!

(tot John)

Je doet maar net, of je er niets van gehoord hebt. Eenmaal ja blijft ja. Met zulke grillen houden wij hier geen rekening!

LOUISE.

Dat zullen we op het stadhuis eens zien!

GÉRARD.

Wat drommel heeft de jongen dan misdaan?

LOUISE.

Wat hij misdaan heeft? Hij geeft Antoi in alles blindelings gelijk en weet u waarom? Omdat hij gek overdreven royaal is. En iemand, die gek overdreven royaal is en niet heel veel geld heeft, maakt natuurlijk schulden. En een officier, die schulden maakt, wordt uit den dienst gezet en als Johny niets te doen heeft, komt hij van kwaad tot erger. Dan zal je nog zien, dat hij eindigt in de gevangenis en ik bedank er voor een man te hebben, die in de gevangenis zit!

(John maakt een wanhopig gebaar.)

GÉRARD.

En dat is soms geen zotteklap?

(hij spreekt even met Louise door, die hij bij den arm zijwaarts af heeft gevoerd.)

JAN,

(die gedurende de laatste woorden binnen is gekomen en nu John nadert.)

Neem nu eens een goede raad van me aan. Antwoord niets; maar geef haar een flinken zoen en zeg alleen: Loes, je bent een engel!

JOHN,

zenuwachtig.

Laat me met rust; ik weet zelf wel wat ik doen moet!

JAN.

Vergeet dan de fijne flesch niet, die je verloren hebt.

JOHN,

boos.

Ach, mijn hoofd staat waarachtig wel naar fijne flesschen!

LOUISE,

naderend.

Wat zegt hij; wat zegt hij?

JAN.

Hij wenscht je een goede nachtrust met aangename droomen toe en morgen of overmorgen zal hij eens komen hooren, of je werkelijk voor rede vatbaar bent.

JOHN.

Nu is dat ten minste niet het geval! Tot morgen, meneer Hurstendonk.

(Snel af.)

(Zoodra John weg is, barst Louise in tranen uit en verwijdert zich in haar kamer.)

GÉRARD.

Ziezoo!

JAN.

Onder ons of het gezellige familiefeest!

GERARD.

Heb jij je weer als altoos buiten alles gehouden?

JAN.

Als mi j n raad was gevolgd, zaten we nu vreedzaam aan het ganzebord.

GERARD.

Wil ik jou eens wat zeggen: jij... jij hebt geen hart; jij bent geen mensch!

(Snel af.)